

Hurricane Preparedness

Mateuteu Ki Ha Afaa

Talu mei he 1959 na'e 'iai e ngaahi afaa 'e fa na'a nau fakatupunga ha holofa 'a e konga 'o e fonua 'i Hauai'i pea fakatupunga ai mo ha maumau lahi 'o fe'unga hono mahu'inga mo ha pa'anga 'e laui piliona. Mei he kotoa 'o e ngaahi afaa ni ko e afaa ko 'Iniki na'e malohi taha, 'a ē na'e a'u hono mālohi ki he maile 'e 145 he houa mo toe māmālohi ange 'a e havili 'o a'u kihe maile 'e 175 he houa pea koe ma'olunga 'o e ngaahi peau na'e 'i he vaha'a 'o e 15' ki he 18'. **'Oku 'ikai pe ke toe loi 'a e fakatamaki ia. 'A ia 'oku hā pe 'i he hisitōlia.**

Ko e afaa 'oku ne hanga 'o fakatahataha'i 'a e fakatamaki e tolu 'a ia ko e hakohako, 'uha malohi moe ngaahi peau aape mālohi. Koe katoa 'a e ngaahi fakatamaki ko'eni 'e malava 'oku nau takitaha malava pe ke fakatupunga ha maumau ki he ngaahi fale pea 'oku fakatu'utamaki ia ki he mo'ui 'a e kakai. 'I hono fakatahataha'i 'a e ngaahi fakatamaki ni 'oku nau taukei ke fakatupu ha ngaahi maumau 'oku toe lalahi ange.

Listen for Hurricane WATCH and Hurricane Warning
Fakafanongo ki hono MUIMUI'I e halanga Afaa mo e FAKATOKANGA Afaa.

MUIMUI'I E HALANGA AFAA (HURRICANE WATCH) - 'Oku fakahoko 'eni 'i he taimi 'oku 'amanaki ke tō mai ai ha hakohako mo ha peau aape mālohi 'i loto 'i he houa 'e 48. **'Oku totonu leva ke fakahoko ha teuteu tokamu'a.**

FAKATOKANGA AFAA (HURRICANE WARNING) - 'Oku fakahoko 'eni 'i he taimi 'oku 'amanaki ke tō mai ai ha hakohako mo ha peau aape mālohi 'i loto he houa 'e 36. **'Oku fiema'u leva ke fakakakato hano fakavavevave'i 'a e ngaahi ngaue 'oku fiema'u ke malu'i 'aki e mo'ui pea pehē foki ki he ngaahi 'api nofo'anga.**

Ngaahi feitu'u 'oku fiema'u ke faka'ehi'ehi mei ai (Evacuation Zones) - 'Oku malava ke a'u ki he funga 'o e fonua 'a e ngaahi peau aape malohi 'oku 'omi 'e he matangi Ko e ngaahi 'elia ofi ki he matātahi 'oku tu'u 'i he tu'unga fakatu'utamaki 'aupito. Ko e lahi taha 'a e ngaahi mate lolotonga ha afaa koe tupunga ia mei he 'ikai fai ha hola mei he ngaahi feitu'u matātahi. **Toe vakai'i 'a e ngaahi mape 'oku faka'aonga'i ki ha hola mei ha fakatamaki 'i he konga fakamatala 'o e Tokateu ki ha fakatamaki 'oku 'asi 'i he tohi telefoni' pe ko ho'o vakai'i 'a e uepisaiti koe www.oahuDEM.org.**

Loki Malu (Shelter-in-place) - Kapau 'oku ke nofo 'i ha fale toki 'osi langa pea 'oku ke mama'o atu mei he ngaahi matātahi moe ngaahi feitu'u ma'ulalo pea mahino he'ikai tāfea 'a e feitu'u ko ia, 'oku totonu pe ke ke fakakaukau ke malu'i pe ho fale mei he afaa pea ke nofo ma'u pe ai lolotonga ha afaa. Tomu'a faka'ilonga'i ha "Loki Malu" hange ko ha toileti 'i fale, ha kopate tau'anga vala 'oku lahi mo 'ata'atā pe ko ha hallway malu ke kumi hufanga kiai. Manatu'i ko ho ngaahi naunau fiema'u fakavavevave kotoa pe' kuo pau ke tuku 'i he Loki Malu. Ko e ngaahi loki malu 'oku hoko ia ko ha fo'i fokotu'u lelei 'aupito ki ha nofo'anga malu ma'ae kakai.

DEPARTMENT OF EMERGENCY MANAGEMENT

City and County of Honolulu
Kirk Caldwell, Mayor

650 South King Street ♦ Honolulu, HI 96813

(808) 723-8960 ♦ Fax (808) 524-3439

www.oahuDEM.org
dem@honolulu.gov

Plan and Prepared Now for the Next Disaster

Palani Mo Teuteu He Taimi Ni Ki Ha Toe Fakatamaki

Ako (Learn) - Ako keke 'ilo 'a e ngaahi fakatamaki tene ala uesia koe mo ho'o family.

Palani (Plan) - Fa'u mo faka'aonga'i ha'o palani fakafamili ki he hoko mai ha peaukula. Locate ha feitu'u 'e malava ke fai kiai ha fakatahataha pea fakapapau'i ha tokotaha mei ha toe feitu'u 'e malava ke tokoni mai.

Palani Fakafo'ituitui, Fakafāmili mo Fakaepisinisi ki ha Fakatu'utamaki (Individual, Family and Business Disaster Planning) - Koe palani ki ha fakatu'utamaki koe me'a ia 'oku kau ai e taha kotoa. Sio fakalelei ki he fakamatala ko'eni mo faka'ata'ata'i ha taimi he 'aho ni ke fai ai hano ale'a'i 'a e palani mateuteu moe fāmili, kaungame'a pea moe kaungangāue.

Develop a 7-Day Disaster Supplies Kit

Fakatahataha'i ha ngaahi me'a ke fakaai ho ngaahi fiema'u ki ha 'aho 'e 7

Koe ngaahi me'a 'eni 'oku totonu ke fakakau 'i he ngaahi me'a ke fakaai 'aki ho'o fiema'u ki he 'aho 'e 7:

- **Vai (Water)** - kalani vai 'e taha ki he tokotaha 'i he 'aho 'e taha ki he 'aho 'e fitu ki he'ene inu mo 'ene ngaahi fiema'u kehe
- **Me'akai (Food)** - Me'akai 'e tolonga mo 'ikai toe fiema'u ke haka. Me'akai manakoa fakalotofonua 'o hange koe kapapulu moe kappa sosisi Vienna
- **Me'angaahi Kai (Eating Utensils)** - Peleti, huhu moe chop sticks. 'Oua na'a ngalo ha me'a hae kapa ta'e'uhila ke fakaava 'aki e kapa
- **Letiō (Radio)** - Letiō fakamaka pe koe letiō takai nima 'oku ala ma'u ai e fakamatala 'ea mei he NOAA
- **Maama (Light)** - Maama kasa pe ko ha maama fakamaka
- **Maka fo'ou tu'utalifaki (Spare Batteries)** - Toutou vakai ma'u pe
- **Naunau ki he 'Uluaki tokoni (First-Aid Kit)** - Kumi ha naunau (First-Aid Kit) sai pea ke fakakaukau keke kau ki ha ako 'uluaki tokoni
- **Me'a if i (Whistle)** - Mahu'inga ki he faka'ilonga'aki e fiema'u tokoni. 'Oku ongo mama'o ange ia 'i he le'o 'o e tangata pea 'oku si'i ange ai 'a e ivi 'oku mole, 'i ha'ate kaikaila
- **Me'a malu'i efu 'i he'ete manava (Dust Mask)** - Tokoni ke sivi 'a e 'uli mei he 'ea
- **Me'a ngāue ke tauhi 'aki e ma'a e 'atakai moe sino (Sanitation)** - ki'i tauveli hauhau, milemila veve mo hono me'a ha'iha'i ke tauhi 'aki e mo'ui lelei e sino
- **Me'a ngāue (Tools)** - Ngaahi me'a ngāue hangē koe palaea ke tamate'i 'aki e 'uhila, vai moe ngaahi me'a pehē, moe duct tape
- **Ngaahi mape (Map)** - Mape 'o e feitu'u te nau 'iai
- **Ngaahi fale'i 'ae toketā (Prescription)** - Ngaahi fo'i'akau moe faito'o pea moe ngaahi matasio'ata
- **Me'a pēpē (Baby)** - Hu'akau pēpē moe taipa
- **Ngaahi manu pusiaki (Pets)** - Me'akai moe vai ma'ae fangamanu

Department of Emergency Management

City and County of Honolulu

Kirk Caldwell, Mayor

650 South King Street ♦ Honolulu, HI 96813 (808) 723-8960

♦ Fax (808) 524-3439

www.oahuDEM.org email: dem@honolulu.gov